

Högmedeltid i Hångers

Arkeologisk schaktningsövervakning 2023

Hångers (L1954:8153), Hångers 3:21, Ljungby socken,
Ljungby kommun, Kronobergs län, Småland

Tove Wahlberg Traneskog

Arkeologisk rapport 2023:22

MUSEIARKEOLOGI SYDOST
– en del av Kalmar läns museum

Högmedeltid i Hångers

Arkeologisk schaktningsövervakning 2023

Hångers (L1954:8153), Hångers 3:21, Ljungby socken,
Ljungby kommun, Kronobergs län, Småland

Författare

Andreas Emilsson

Copyright

Kalmar läns museum

Redaktion

Johan Åstrand, Stefan Siverud

Kartor

Publicerade i enlighet med tillstånd
507-98-2848 från Lantmäteriverket

Förlag

Kalmar läns museum

ISSN

1400-352X

Abstract

Keywords: The Middle Ages, clearance cairn

During two days in March 2023 Museiarkeologi sydost conducted an archaeological watching brief during the digging for a new playground in Hångers, Ljungby. The area was located next to a fossil field with clearance cairn.

During the archaeological watching brief, two hearths and a cooking pit were found, of which one could be ¹⁴C-dated to the Middle Ages AD 1223–1281.

Innehåll

Sammanfattning	7
Inledning	8
Topografi och fornlämningsmiljö	9
Syfte och frågeställningar	12
Metod och genomförande	13
Resultat	15
Fynd	16
Tolkning och åtgärdsförslag	18
Referenser	20
Tekniska och administrativa uppgifter	22
Bilagor	23

Karta över Kronobergs län med platsen markerad.

Sammanfattning

Under två dagar i mars 2023 genomförde Museiarkeologi sydost en arkeologisk undersökning i form av en schaktningsövervakning i anslutning till fossil åker L1954:8153 i Ljungby socken, Ljungby kommun, Kronobergs län. Den fossila åkermarken L1954:8153 består av drygt 100 röjningsrösen och inom fornlämningen finns även stenröjda ytor och röjningsrösen av yngre karaktär. Den aktuella platsen ligger i området Hångers i södra Ljungby. Här låg tidigare byn Hångers sin vilken enligt OAU har sitt äldsta namnbelägg 1543.

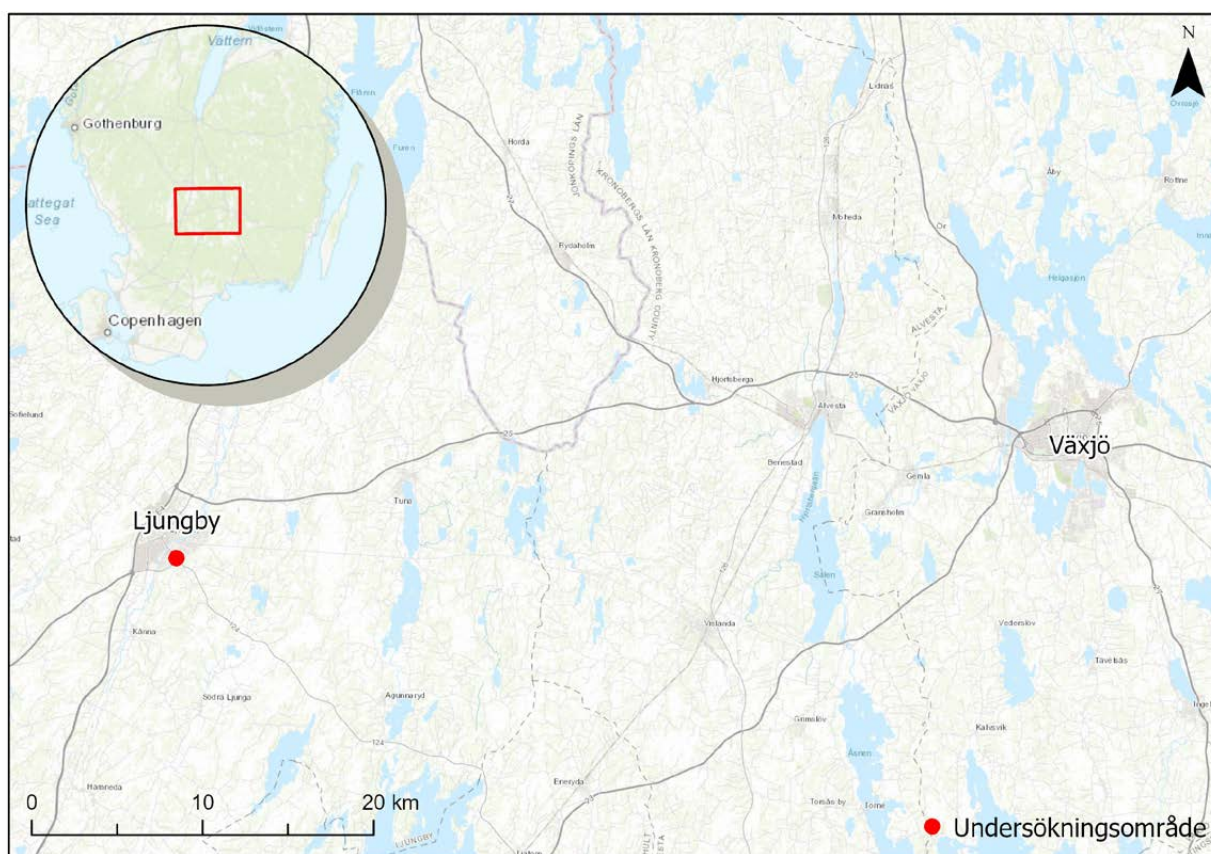
Vid schaktningsövervakningen påträffades en kokgrop och två härdar varav den ena kunde ¹⁴C-dateras till 1223–1281 e. Kr. Den daterade härden kan höra samman med en medeltida etablering av by och inägomark i Hångers under högmedeltid. Vid schaktningsövervakningen undersöktes de arkeologiska kontexter som berördes inom undersökningsområdet. Detta gör att inga ytterligare arkeologiska insatser föreslås inom den aktuella ytan.

Inledning

I samband med anläggning av en lekplats inom del av fastigheten Hångers 3:21, Ljungby kommun, genomförde Museiarkeologi sydost/Kalmar läns museum i mars 2023 en arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning, se figur 1. Den arkeologiska undersökningen berörde ett område

öster om fossil åker L1954:8153. Undersökningen utfördes enligt beslut av Länsstyrelsen i Kronobergs län och beställare var Ljungby kommun.

Undersökningen genomfördes 29–30 mars 2023 och omfattade en yta på ca 650 m².

Figur 1. Undersökningsområdets läge i södra Småland.

Topografi och fornlämningsmiljö

Undersökningsområdet var beläget i ett grönområde, vilket sluttar svagt mot öst, och omges av villabebyggelse. Omedelbart väster om den aktuella ytan återfinns fossil åker L1954:8153 vilken är belägen på ett höjddparti som sträcker sig i nord-sydlig riktning. På höjden finns flertalet uppväxta träd och området kallas Ekebacken.

Den fossila åkermarken L1954:8153 är ett röjningsröseområde på en markerad höjdrygg som är belägen öster om Lagan. Den innehåller enligt KMR ca 100 röjningsrösen samt röjda ytor. Man anger att det kan finnas inslag av sentida odling i området vilket förekomsten av flera helt stenröjda ytor samt större röjningsrösen antyder. Området har varit beläget inom Hångers bys inägomark. Hångers by har enligt KMR sitt äldsta belägg under första hälften av 1500-talet. Enligt laga skifteskartan från 1802 (F46-5:1) bestod byn av fyra gårdar. Från undersökningsområdet är avståndet till platsen där de närmaste gårdarna varit belägna knappt 300 m. Den gård som legat längst söder ut, kallad Ebbaboda eller Storegård låg knappt 800 m söder om undersökningsområdet.

Ljungbytrakten och området längs Lagandalen är rikt på fornlämningar där speciellt lämningar från yngre järnålder är framträdande i landskapet genom ett flertal större höggravfält. De omfattande spåren från yngre järnålder har uppmärksamats av flera forskare. Regionen har lyfts fram som ett bebyggelseområde med tydligt markerad särprägel genom sina gravformer gentemot andra närliggande regioner, exempelvis Varend (Artelius 2010, Burström 1991, Svanberg 2003a, 2003b). Sammantaget är kunskapen om

boplatsmönstret i Lagandalen begränsad inte bara vad det gäller yngre järnålder utan generellt under förhistorisk tid. Det förefaller som om många av de ytor längs med ån som under historisk tid använts för bebyggelse inte utnyttjats i någon större utsträckning under förhistorisk tid. I närområdet undersöktes 2012 boplatsen L1955:8423 (Dörarp 133:1) vid Hallsjö. På platsen framkom ett stort antal lämningar, såsom huskonstruktioner samt fynd av Östersjökeramik med en datering till sen vikingatid/tidig medeltid. Även lämningar och huskonstruktioner från tidig medeltid och tidigmodern tid påträffades (Billström 2015). Vid undersökningen framkom viktig kunskap om hur de tidiga byformationerna sett ut och förändrats över tid. Den äldsta gårds-/bybebyggelsen var från vendetid och vid undersökningen gick det att se att den oregelbundet utspridda bebyggelsen låg i stort sett oförändrad fram till 1000-talet. Därefter skedde en omstrukturering där gårdarnas läge förändrades samtidigt som några enheter slogs samman. Bebyggelsen fortlevde därefter i sin nya form fram till mitten av 1300-talet då en nedgång i antalet gårdar skedde. En iakttagelse är också att det framkom förhållandevis lite fynd i relation till bebyggelsen.

I Replösa, drygt 3 km norr om det aktuella undersökningsområdet, genomfördes 2015 en arkeologisk undersökning inom boplatsoområde L1954:8528. Vid undersökningen påträffades flera boplatslämningar i form av främst härdar och stolphål, men även lämningar från hantverk så som rester av blästugnar samt en stor hög med slagg från järnframställning, ett så kallat slaggarv. Vilket tyder på att järnframställningen varit väsentlig för platsen. Inom området fanns

även en huslämning efter ett treskeppigt långhus. Dateringarna från undersökningen visade att platsen bebotts 750–1150 e. Kr. (Åstrand & Ring 2017).

En vanlig fornlämningstyp längs Lagadalen är även fossil åkermark med röjningsrösen. Dessa lämningar är spår efter ett äldre, förhistoriskt odlingslandskap. Genom de arkeologiska undersökningar som gjordes i E4-sträckningen vid Hamneda har man fått en god kunskap om hur odlingslandskap och bebyggelse förändrats i Lagadalen (Lagerås 2000). Även om projektets slutsatser främst gäller den sydligare delen av Lagadalen är det rimligt att anta att de övergripande dragen varit de samma även för Ljungbytrakten. Vid Hamneda kunde man konstatera att moränhöjderna på dalgångens västra sida odlades upp omkring Kristi födelse. Denna odling gav upphov till stora områden med röjningsrösen. I vissa fall anlades även bebyggelse i anslutning till den nya åkermarken. Från 500-talet och framåt minskade odlingen inom röjningsröseområdena för att helt upphöra före vikingatid. Man har antagit att odlingen då i stället koncentrerades till de sandiga jordarna i dalgångens mitt. Det är antagligen i samband med denna förändring som grunden läggs för den bebyggelse som hör samman med den yngre järnålderns gravfält och som även utgör grunden för bebyggelsen under historisk tid. Pollendiagrammen visar att de högre belägna markerna under vikingatid omvandlades till ljunghedar, förmodligen på grund av kraftigt betestryck. Det öppna landskapet med ljunghedar var karaktäristiskt för området ända fram till slutet av 1800-talet då man började med en målmedveten skogsplantering. Detta resulterade i den slutna barrskog som idag dominerar utanför Lagans dalgång och som helt skiljer sig från det äldre landskapet (Åstrand & Vestbö Franzén 2018).

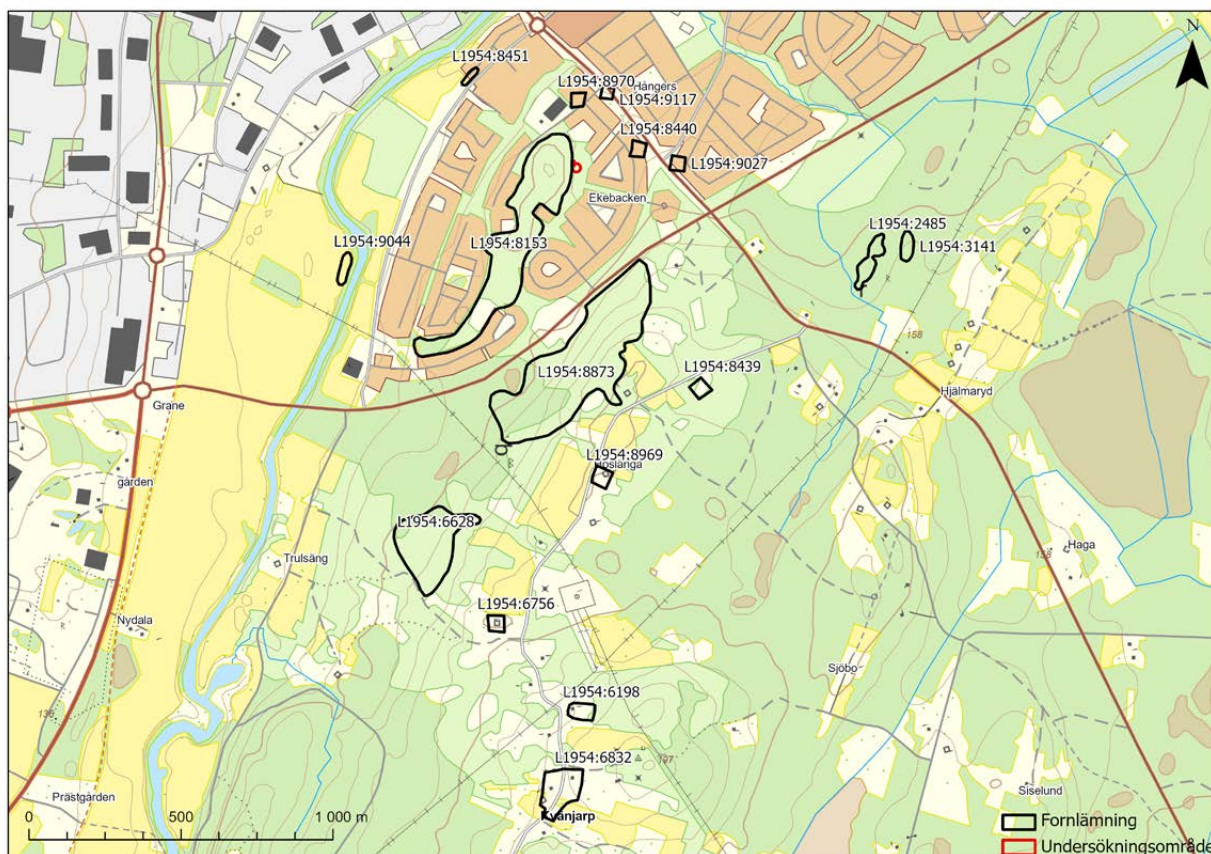
Undersökningar av fossil åkermark som legat något mer centralt i Lagadalen har berört L1954:8890 samt en mindre del av L1954:8991. Inom L1954:8890, som ligger drygt 3 km norr

om det aktuella området, har två förundersökningar och en slutundersökning utförts (Granath 2004). I dag är ytan bebyggd av en industrifastighet. Resultatet från undersökningarna påvisade en odling/stenröjning som påbörjades under bronsålder (eventuellt senneolitikum) och upphörde någon gång efter perioden romersk järnålder/folkvandringstid (Granath 2004). Inför breddningen av väg E4 förundersöktes även en mindre remsa av den fossila åkern L1954:8891 (Emilsson & Alexandersson 2016). Förutom en sökschaktning undersöktes två röjningsrösen samt ett stensättningsliknande röjningsröse med underliggande härd och kulturpåverkat lager. De ¹⁴C-dateringar som genomfördes indikerade en röjningsbränning som påbörjades under den yngre bronsåldern med en sista fas i folkvandringstid. Härden under det stensättningsliknande röjningsröset daterades till perioden förromersk/romersk järnålder

Området kring Hångers innehåller främst fornlämningar av fornlämningar i form av by-/gårdstomter samt fossil åker, se figur 2. Närmast det aktuella området återfinns lämningar från Hångers by, by-/gårdstomterna L1954:8970, L1954:9117, L1954:8440 samt L1954:9027. Längre söderut finns L1954:8439 vilken enligt KMR även den gården tillhört Hångers. Ytterligare söderut finns by-/gårdstomter vilka ingått i Höstlänga by (L1954:8969) samt Kvänjarp by (L1954:6756, L1954:6198 och L1954:6832).

Förutom den berörda fossila åkern L1954:8153 återfinns ytterligare två områden fossil åkermark (L1954:8873 och L1954:6628) strax söder om det nu aktuella området. Öster om undersökningsområdet finns två gravfält (L1954:3141 samt L1954:2485) vilka består av 12 respektive 40 fornlämningar i form av högar.

Norr om undersökningsområdet finns fyndplats L1954:8451 där man vid revideringsinventeringen 1999 påträffades två flintavslag varav ett med retusch, en bit slagen kvarts samt sparsamt med skörbränd sten. Väster om aktuellt område, på andra

Figur 2. Fornlämningsbilden närmast undersökningsområdet.

sidan om Lagan, finns boplatsen L1954:9044 där
avslag från flinta samt skörbränd sten påträffats.

Nyligen har det även gjorts undersökningar av fossil åkermark, boplatser och gårdstomter i Ekalund, drygt 5 km norr om den aktuella undersökningsplatsen. Förundersökningens dateringar kunde indikera att röjningsfaser inom den fossila åkern L1951:222 pågått under perioderna romersk järnålder till vikingatid. Vidare visade dateringarna av boplatzlämningarna att det fanns spår av mesolitikum, perioden yngre

bronsålder-förromersk järnålder, folkvandringstid samt nyare tid. Inom undersökningsområdet påträffades även fynd av östersjökeramik samt spår av järnhantering (Emilsson 2022).

En förundersökning har tidigare gjorts av den fossila åkermarken L1954:5900 belägen vid Orberg, ca 3 km sydöst om Ljungby (Hulting Lindgren 2017). Kolprov från den fossila åkermarken gav där dateringar från bronsålder och fram till historisk tid men med en tyngdpunkt i dateringarna till yngre romersk järnålder.

Syfte och frågeställningar

Syftet med schaktningsövervakningen var att undersöka om fornlämningen L1954:8153 fortsätter utanför den nuvarande avgränsningen i Fornsök samt att på ett vetenskapligt arbetssätt dokumentera det som framkom vid schaktningen och om möjligt avgränsa fornlämningen.

Metod och genomförande

Den arkeologiska undersökningen genomfördes som en schaktningsövervakning inför anläggandet av en lekplats. Inom den berörda ytan togs matjorden bort skiktvis med grävmaskin med en kontinuerlig handrensning, se figur 3.

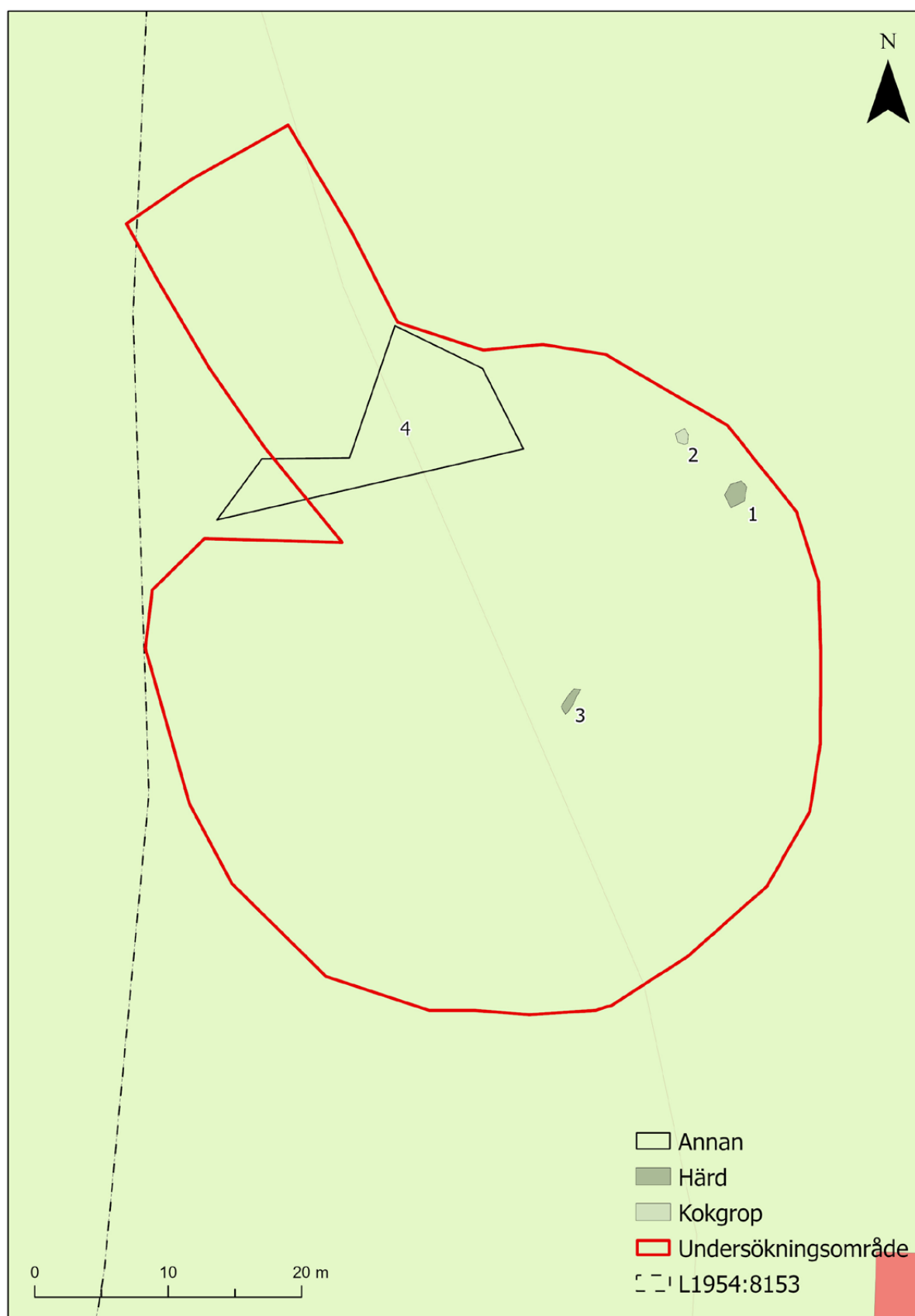
Påträffade anläggningar undersöktes med gängse metod med skårslev till 50 %. Dokumentation skedde genom inmätning, beskrivning i surf-

platta/IDA och fotografering. Inmätning skedde med en RTK-GPS där schakt, anläggningar och fynd mättes in i koordinatsystemet Sweref99 TM.

En analys av vedartsprover har genomförts av Erik Danielsson/Vedlab (se bilaga 3). ¹⁴C-analys har gjorts av Ångström/Tandemlaboratoriet vid Uppsala universitet (se bilaga 4).

Figur 3. Schaktning i områdets nordöstra del. Fotograferad från syd

Figur 4. Plan över undersökningsområdet med påträffade anläggningar.

Resultat

Ytan som berördes av undersökningen omfattade ca 650 m² och bestod av en grönyta. Inom ytan fanns ett fåtal mindre stubbar.

Schaktdjupet var drygt 0,3 m och under den 0,15 m tjocka matjorden fanns en ljusbrun grusig morän vilken bitvis var orangefärgad. Under moränen fanns en ljus orangebrun silt. Bitvis var området mycket blött och i undersökningsområdets norra del fanns en vattenfylld yta vilken blivit utfylld med bland annat gatstenar (inmätt som A4, se plan figur 4).

Inom undersökningsområdet påträffades tre anläggningar i form av härdar samt en kokgrop, se figur 4.

A1 härd

Härden som påträffades i områdets nordöstra del var 0,8 m lång, 0,7 m bred samt 0,2 m djup. I plan var anläggningen oval och i profil skålformad, se figur 5 och 6. Härdens fyllning bestod av gråsvart

silt med inslag av kol samt flera stenar i storlek 0,15–0,3 m varav enstaka var skörbrända.

Ett kolprov (PM1) togs i anläggningen och vid vedartsanalys plockades kol från ek ut för vidare ¹⁴C-datering, dock löstes provet upp vid förbehandlingen och kunde ej dateras, se bilaga 4.

A2 kokgrop

Kokgropen påträffades i områdets nordöstra del och var 0,8 m lång, 0,8 m bred samt 0,2 m djup. I plan var anläggningen rund och i profil skålformad, se figur 7 och 8. Fyllningen bestod av grå silt samt flera stenar i storleken 0,2–0,4 m. Kokgropen var i färgen mycket urlakad och anläggningen vattenfylldes snabbt.

I fält upplevdes anläggningen aningen osäker och det makroprov (PM2) som togs innehöll ingen kol vilket kan tyda på att det inte rör sig om en kokgrop utan snarare en grop som fyllts med sten.

Figur 5. Härd A1 i plan. Norr är till vänster i bild.

Figur 6. Härd A1 i profil. Fotograferad från sydväst.

Figur 7. Kokgrop A2 i plan. Norr är uppåt i bild.

Figur 9. Härd A3 i plan. Norr är uppåt i bild.

Figur 8. Kokgrop A2 i profil. Fotograferad från sydväst.

Figur 10. Härd A3 i profil. Fotograferad från nordväst.

A3 Härd L2023:3200

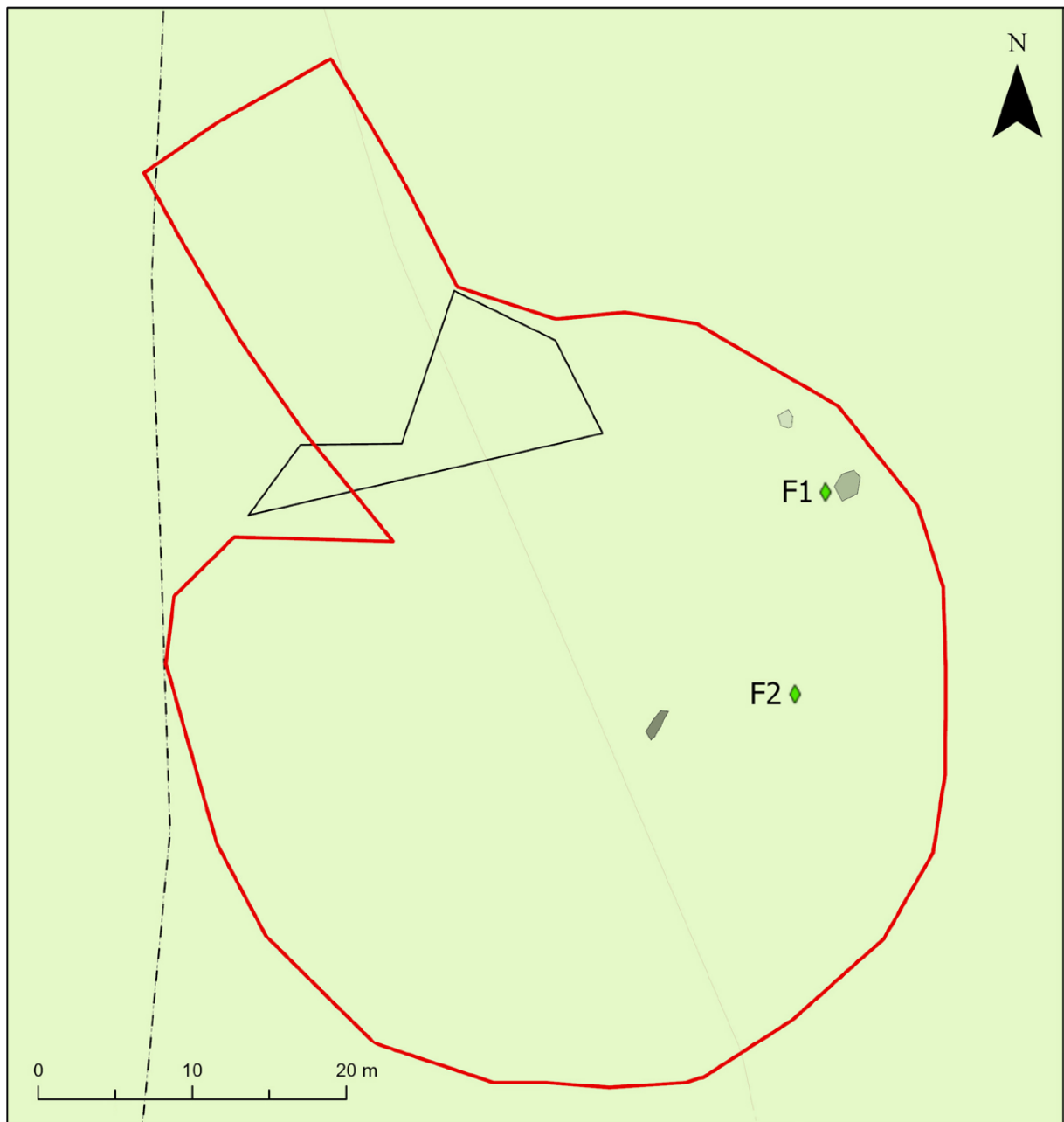
Härden påträffades i områdets mittdel och var 0,4 m lång, 1 m bred samt 0,2 m djup. I plan var anläggningen oval och i profil skålformad, se figur 9 och 10. Fyllningen bestod av en svart, sotig silt blandad med kol. Ett fåtal stenar i storlek 0,1–0,2 m fanns i härden.

Ett kolprov (PM 3) togs i anläggningen och vid vedartsanalys plockades kol från björk ut för vidare ¹⁴C-datering. Härden daterades till 1223–1281 e. Kr (95.3%, sigma 2) vilket motsvarar högmedeltid (Ua-78535).

Fynd

Inom undersökningsområdet påträffades två fynd av keramik. Fynd F1 hittades i anslutning till härd A1 och F2 påträffades i matjorden i områdets östra del, se figur 11.

F1 är en mindre bit keramik, alternativt bränd lera. F2 består av en mindre mynningsbit av rödgods, se figur 12.

Figur 11. Fynden påträffades i undersökningsområdets norra respektive syd.

Figur 12. Keramik (F2) i form av rödgods. Mynningsbit i två delar.

Tolkning och åtgärdsförslag

Tidigare undersökningar i Ljungbyområdet visar att flera röjningsröseområden slutat nyttjas under vikingatid, dessa undersökningar berör dock utmark längs dalgångssidan. Inga dateringar har gjorts inom den nu aktuella fornlämningen fossil åker L1954:8153 vilket gör att det med säkerhet inte går att säga om området nyttjats i senare tid. Men det är inte otänkbart att området brukats under medeltid och/eller senare då L1954:8153 ligger inom inägomarken för Hångers by. När byar centraliserades flyttade åkermarken från dalgångssidan till mer centrala lägen i dalgången, så som läget för L1954:8153.

Det är relativt ovanligt att härdar som undersökts inom fossil åkermark har dateringar till medeltid. En möjlighet är att härden tillkommit i samband med att man omformat byn och inägomarken under medeltid. Dock är härden intressant att notera även om den inte hör ihop med den fossila åkermarken.

Det äldsta namnbelägget för Hångers är, som tidigare nämnt, från 1543 (OAU). Dateringen från den nu genomförda undersökningen kan tyda på att platsen varit brukad tidigare än så, under

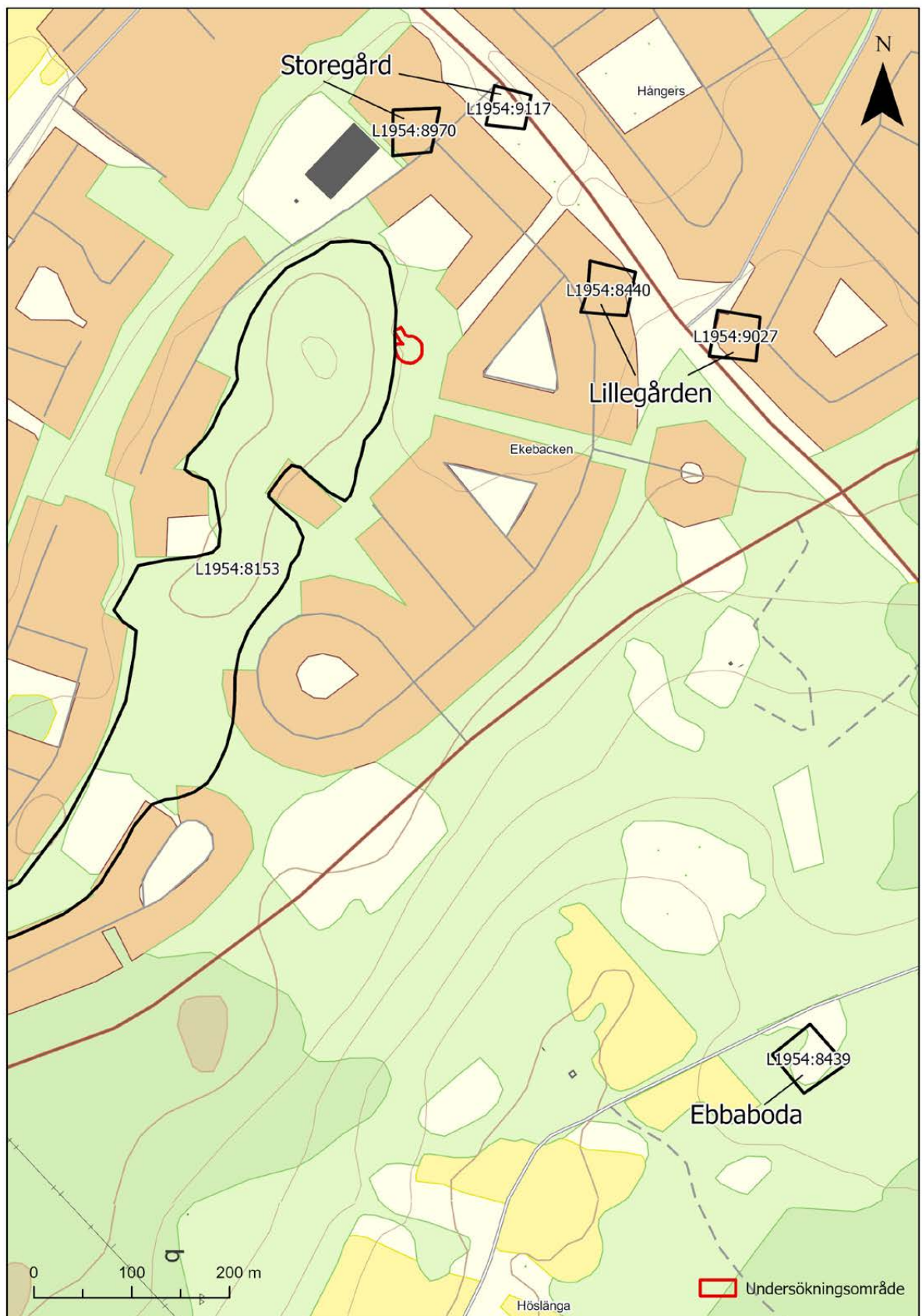
högmedeltid. Men då endast en mycket liten yta undersökts är det svårt med säkerhet säga något om byns utveckling.

Dock kan Hångers jämföras med resultatet från den arkeologiska undersökningen i Hallsjö strax norr om Ljungby vilken visade på hur byformationerna sett ut och förändrats över tid. Även Replösa som ligger närmare Hångers har varit en aktiv bygd under tidig medeltid.

De fornlämningar som finns registrerade som lägen för by-/gårdstomter inom Hångers by är baserade lantmäterikartor på tidigt 1800-tal, se figur 13.

Syftet med schaktningsövervakningen var att undersöka om fornlämningen L1954:8153 fortsätter utanför den nuvarande avgränsningen i Fornsök. Den arkeologiska schaktningsövervakningen visade att fossil åker L1954:8153 inte fortsätter utanför nuvarande begräsning i aktuellt område.

Eftersom allt schaktarbete är utfört föreslås inga vidare arkeologiska insatser på platsen.

Figur 13. By-/gårdstomter från Hångers by registrerade i KMR.

Referenser

- Artelius, T. 2010. *Den gamla och den nya döden. Om vikingatidens förkristna begravningar, religiösa idéer och religionsskiftet*. Jönköpings läns museum arkeologisk skriftserie:1.
- Burström, M. 1991. *Arkeologisk samhällsavgränsning: en studie av vikingatida samhällsterritorier i Smålands inland*. Stockholm.
- Billström, L. 2015. *Hallsjö 6:1 Hallsjö bytomt Småland, Kronobergs län, Ljungby kommun, Dörarp socken, Hallsjö 6:1, fornlämning Dörarp 133:1*. Lund: Arkeologiska uppdragsverksamheten (UV Syd), Riksantikvarieämbetet. Rapport 2015:38.
- Emilsson, A. & Alexandersson, K. 2016. *E4 Ljungby – Delsträcka syd. Arkeologisk förundersökning 2016. RAÄ 134, 135, 136 samt 120:1. Ljungby socken & kommun, Kronobergs län*. Kalmar läns museum rapport 2016:18.
- Emilsson, A. 2022. *Eka/Ekalund. Boplatser, fossil åker och gårdstomter. Arkeologisk förundersökning 2021. Eka 3:2, 3:3 och 3:6, Ljungby socken, Ljungby kommun, Kronobergs län, Småland*. Kalmar läns museum rapport 2022:9.
- Granath, Y. 2004. *Del av röjningsröseområde RAÄ 119 Ljungby NV industriområde: Ljungby socken och kommun, Kronobergs län, Småland: Särskild arkeologisk undersökning*. Växjö: Smålands museum rapport 2004:1.
- Hulting Lindgren, C. 2017. *Fördjupad arkeologisk förundersökning 2016. Orberg 1:37, fornlämningarna Kånna 95:1 och 130. Fossila åkermarker och en nyupptäckt stensättning, Kånna socken, Ljungby kommun i Småland*. CMB uppdragsarkeologi AB
- Lagerås, P. 2000. Järnålderns odlingssystem och landskapets långsiktiga förändring. Hamnedas röjningsröseområden i ett paleoekologiskt system. I: Lagerås, P. (red.) *Arkeologi och paleoekologi i sydvästra Småland. Tio artiklar från Hamnedaprojektet*. Riksantikvarieämbetet Avdelningen för arkeologiska undersökningar Skrifter No 34. Lund.
- Svanberg, F. 2003a. *Decolonizing the Viking Age 1*. Acta Archaeologica Lundensia. Series in 8°, no. 43. Stockholm.
- Svanberg, F. 2003b. *Death rituals in south-east Scandinavia AD 800-1000. Decolonizing the Viking Age 2*. Acta Archaeologica Lundensia. Series in 4°, no. 24. Stockholm.

Åstrand, J. & Ring, C. 2017. *Replösa - boplats och hantverksområde från vikingatid och tidig medeltid. Arkeologisk undersökning: RAÄ 59:1, Replösa 4:40, Ljungby socken, Ljungby kommun, Småland*. Kalmar läns museum. Arkeologisk rapport 2017:02.

Åstrand, J. & Vestbö Franzén, Å. 2018. *Eka. Arkeologisk utredning steg 1, 2018. Delar av Eka 3:3 och 3:6, Ljungby kommun, Kronobergs län, Småland*. Kalmar läns museum Arkeologisk rapport 2018:09.

Lantmäteristyrelsens arkiv

F46-5:1. (1802) Storskifte på inägor, Hångers nr 1-2. Ljungby socken, Kronobergs län.

Tekniska och administrativa uppgifter

Länsstyrelsens dnr:	431-2237-2021
Kalmar läns museums dnr:	33-365-2022
Projektnummer KLM:	A2315
Uppdragsgivare:	Ljungby kommun
Landskap:	Småland
Kommun:	Ljungby
Socken:	Ljungby
Fastighet:	Hångers 3:21
Fornlämningsnr:	L1954:8153
X koordinat:	6300872.385
Y koordinat:	1386093.62
Latitud:	56.820731
Longitud:	13.939753
M ö h:	145
Fältarbetstid:	29–30 mars 2023
Antal arbetsdagar:	2
Personal:	Tove Wahlberg Traneskog
Foto, Du-nummer:	432:1–8
Fyndnummer:	1–2
Fynd:	Fynden förvaras i väntan på fyndfördelning i Kalmar läns museums magasin under sitt KLM-nummer. Fynden finns registrerade i en för ändamålet upprättad Microsoft Access-databas.
Analyser:	Vedlab & Ångströmlaboratoriet Uppsala universitet
Tidsålder:	Medeltid, 1200-tal
Dokumentation:	All dokumentation förvaras på KLM. Fältdokumentation samt kopia på digital dokumentation kommer att flyttas till Smålands museum i samband med fyndfördelning.
Inmätning:	Koordinater och höjdangivelser i rikets koordinatsystem SWEREF 99 TM och RH2000.

Bilagor

Bilaga 1. Anläggningslista	24
Bilaga 2. Schaktlista	25
Bilaga 3. Vedartsanalysrapport av Erik Danielsson, Vedlab	26
Bilaga 4. ¹⁴ C-analysrapport av Erik Danielsson, Vedlab	28
Bilaga 5. Fotolista digitala bilder	30

Bilaga 1. Anläggningslista

Id	Typ	Längd (m)	Bredd (m)	Djup (m)	Form i plan	Form i profil	Fyllnings-typ	Fyllnings-färg	Beskrivning och tolkning
1	Härd	0,8	0,7	0,2	Oval	Skål	Silt	Gråsvart	Härd med flera stenar i fyllningen, storlek 0,15–0,3 m. Vattenfylldes snabbt underifrån redan på 0,2 m djup. Enstaka skörbrända stenar. Fyllning av gråsvart silt med inslag av kol.
2	Kokgrop	0,8	0,8	0,2	Rund	Skål	Silt	Grå	Eventuell kokgrop. Något urlakad fyllning i grå silt. Stenfylld med stenar i storlek 0,2–0,4 m. Vattenfylldes relativt snabbt.
3	Härd	0,4	1	0,2	Oval	Skål	Silt	Svart	Härd med svart fyllning av silt. Enstaka stenar i fyllningen drygt 0,1 m stora samt en större sten, drygt 0,2 m. Anläggningen fylldes snabbt med vatten
4	Annan								Ett mycket blött område som delvis var uppfyllt med bland annat gatsten.

Bilaga 2. Schaktlista

Id	Djup (m)	Fyllningstyp	Fyllningsfärg	Beskrivning
1	0,3	Grusig morän	Brun och orange	Matjordslagret var drygt 0,15 m, under detta en ljusbrun grusig morän, bitvis orangefärgad. Under moränen en silt i ljust orangebrun. Bitvis blött, vattnet kommer på nerifrån på drygt 0,3 m djup. Ett område var tydligt uppfyllt. Västra delen betydligt stenigare med markfast block och större stenar upp till 0,5 m.

VEDLAB

Vedanatomilabbet

Vedlab rapport 23041

**Vedartsanalyser på material från Kronobergs län,
Ljungby, Hångers A2315**

VEDLAB

Vedanatomilabbet

Vedlab rapport 23041

2023-05-02

Vedartsanalyser på material från Kronobergs län, Ljungby, Hångers A2315

Uppdragsgivare: Tove Traneskog/Museiarkeologi Sydost

Arbetet omfattar två kolprov från en undersökning av boplatslämningar invid fossil åker.
Proverna innehåller kol från björk och ek. Ek kan ge hög egenålder vid datering.

Analysresultat

Anl.	ID	Anläggnings- typ	Prov- mängd	Analyserad mängd	Trädslag	Utplockat för ¹⁴ C-dat.	Övrigt
1	1	Härd	0,2g	0,2g 10 bitar	Ek 10 bitar	Ek 13mg	
3	3	Härd	0,7g	0,6g 12 bitar	Björk 7 bitar Ek 5 bitar	Björk 42mg	

Erik Danielsson/VEDLAB
Box 178
791 24 FALUN
Tfn: 070 34 00 645
E-post: vedlab@vedlab.se
www.vedlab.se

De här trädslagen förekom i materialet

Art	Latin	Max ålder	Växtmiljö	Egenskaper och användning	Övrigt
Björk Glasbjörk Vårtbjörk	<i>Betula sp.</i> <i>Betula pubescens</i> <i>Betula pendula</i>	300 år	Glasbjörken är knuten till fuktig mark gärna i närhet till vattendrag. Vårtbjörken är anspråkslös och trivs på torr näringsfattig mark. Båda arterna är ljuskrävande.	Stark och seg ved. Redskap, asklut, träkol. Ger mycket glöd.	Glasbjörk bildar även underarten Fjällbjörk. Förutom veden har nävern haft stor betydelse som råmaterial till slöjd.
Ek	<i>Quercus robur</i>	500-1000 år	Växer bäst på lerhaltiga mulljordar men klarar också mager och stenig mark. Vill ha ljus, skapar själv en ganska luftig miljö med rik undervegetation med tex hassel.	Hård och motståndskraftig mot väta. Båtbygge, stängselstolp, stolpar, plogar, fat. Energirik ved ger mycket glöd.	Ekollonen har använts som grisfoder. Trädet har ofta ansetts som heligt. Man talar ofta om 1000-års ekar men de är sällan över 500 år.

Uppgifter om maximal ålder, växtmiljö, användning mm är hämtade ur: Holmåsén, Ingmar Träd och buskar. Lund 1993. Gunnarsson, Allan Träden och människan. Kristianstad 1988. Mossberg, Bo m.fl. Den nordiska floran. Brepol, Turnhout 1992.

Vedartsanalysen görs genom att studera snitt- eller brottytor genom mikroskop. Jag har använt stereolupp Carl Zeiss Jena, Technival 2 och stereomikroskop Leitz Metalux II med upp till 625 gångers förstoring. Mikroskopfoton är tagna med Nikon Coolpix 4500. Referenslitteratur för vedartsbestämningen har i huvudsak varit Schweingruber F.H. Microscopic Wood Anatomy 3rd edition och Anatomy of European woods 1990 samt Mork E. Vedanatomy 1946. Dessutom har jag använt min egen referenssamling av förkolnade och färskas vedprover.

Uppsala 2023-06-07

UPPSALA
UNIVERSITETÅngströmlaboratoriet
Tandemlaboratoriet

Kol-14 gruppen

Besöksadress:
Ångström Laboratoriet
Lägerhyddsvägen 1Postadress:
Box 529
751 21 UppsalaTelefon:
018 – 471 3124Hemsida:
<http://www.tandemlab.uu.se>E-post:
radiocarbon@physics.uu.seTove Wahlberg Traneskog
Kalmar läns museum
Box 104
391 21 KALMAR**Resultat av ^{14}C datering av träkol från A2315 Hångers,
Ljungby, Kronobergs län. (p 5202)****Förbehandling av träkol:**

1. Synliga rottrådar borttages.
2. 1 % HCl tillsätts (10 h, under kokpunkten) (karbonat bort).
3. 1 % NaOH tillsätts (10 h, under kokpunkten). Löslig fraktion fälls genom tillsättning av konc. HCl. Fällningen som till största delen består av humusmaterial, tvättas, torkas och benämns fraktion SOL. Olöslig del, som benämns INS, består främst av det ursprungliga organiska materialet. Denna fraktion ger därför den mest relevanta åldern. Fraktionen SOL däremot ger information om eventuella föroreningars inverkan.

Före mätningen av ^{14}C -innehållet i acceleratoren förbränns det tvättade och intorkade materialet, surgjort till pH 3, till CO_2 -gas som i sin tur grafiteras genom en Fe-katalytisk reaktion. I den aktuella undersökningen har fraktionen INS daterats.

RESULTAT

Labnummer	Prov	$\delta^{13}\text{C}\text{‰ V-PDB}$	^{14}C ålder BP
Ua-78535	PM3	-24,2	764 $\pm$ 29

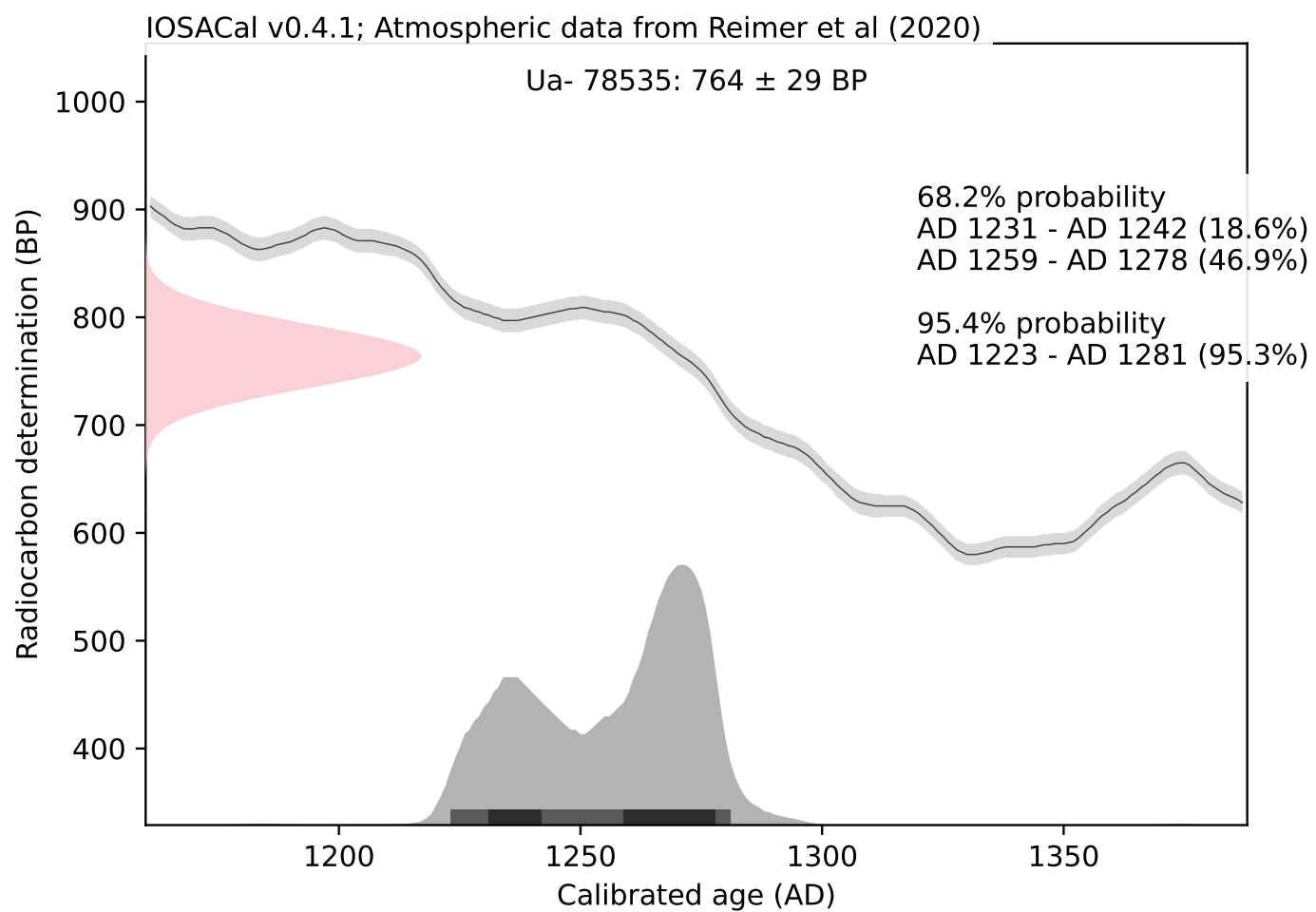
Provet *PM1* löstes upp vid förbehandlingen och kunde ej dateras.

Med vänliga hälsningar

Melanie Melanie Mucke
2023.06.08
Mucke 10:52:58 +02'00'

Melanie Mucke/Daniel Primetzhof

Kalibreringskurvor

Fotolista digitala bilder

Landskap: Småland
Socken: Ljungby
Fastighet: Hångers 3:21

2023

DU 432

Nr	Motiv	Från	Datum
1	Områdets västra del samt fossil åker L1954:8153	Ö	2023-03-29
2	Områdets södra del samt fossil åker L1954:8153	N	2023-03-29
3	Områdets norra del	S	
4	Östra delen av området, schaktat	N	
5	Härd A3 i profil	NV	2023-03-30
6	Härd A3 i plan	SSV	
7	Härd A1 i profil	SV	
8	Översikt schaktning	S	

Sida 1 av 1

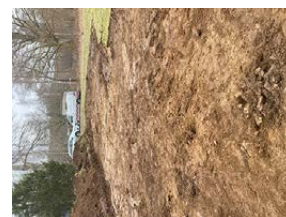
DU 432_1.JPG

DU 432_2.JPG

DU 432_3.JPG

DU 432_4.JPG

DU 432_5.JPG

DU 432_6.JPG

DU 432_7.JPG

DU 432_8.JPG

Adress Box 104,
S-392 21 Kalmar

Telefon 0480-45 13 00

E-post info@kalmarlansmuseum.se
Webb kalmarlansmuseum.se

